

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

25 januari 2000

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
en de regering van Roemenië inzake de wederzijdse bevordering
en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 4 maart 1996**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Betekenis van de overeenkomst

Doel van de overeenkomst

In het algemeen staat de Vlaamse regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Alhoewel buitenlandse investeringen reeds worden beschermd door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clause van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëert zulke overeenkomst een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en zelfs rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zgn. "gemengde" karakter van de BLEU-overeenkomsten inzake investeringen werd in april 1995 unaniem aanvaard door de leden van de interministeriële Conferentie voor buitenlands beleid. Zowel de Gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De Gewesten zijn immers bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 5° en 6° BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewest-aangelegenheid betreft. Het tweede en laatste artikel houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat ze in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid.

2. Schets van het partnerland

Institutionele en politieke gegevens

Na de val van het regime Ceaucescu en de eerste politieke veranderingen in andere landen van Centraal- en Oost-Europa, heeft Roemenië een nieuwe grondwet goedgekeurd (november 1991). Het parlement en de president vormen de hoogste politieke instellingen van het land. Het parlement bestaat uit twee kamers, namelijk de Kamer van Afgevaardigden en de Senaat. De afgevaardigden worden verkozen in veertig kiesdistricten en in de stad Boekarest. De kerntaken van het parlement zijn de wetgeving ontwerpen, de regering verkiezen en een nieuwe grondwet opstellen of wijzigen. De president, verkozen voor vier jaar, is het staatshoofd. De president mag wettelijk niet tot een politieke partij te behoren. Als tak van de wetgevende macht bekrachtigt hij de in het parlement goedgekeurde wetten. Hij is tevens het hoofd van de uitvoerende

macht. Hij benoemt de eerste minister die op zijn beurt de ministerraad samenstelt.

De volksofstand en de paleisrevolutie tegen het bewind van Ceaucescu (1965-1989) van december 1989 brachten niet meteen de verhoopde ommekeer op sociaal, politiek en economisch vlak. De geplande hervormingen werden al snel bestreden en eind 1996 verkeerde het land nog steeds in een even slechte toestand als in 1989. Roemenië slaagde er niet in aansluiting te krijgen bij de succesvolle Oost-Europese landen, zoals Polen en Hongarije.

De vrees voor marginalisering en isolering en de nood aan buitenlandse financiering dwongen de overheid echter tot hervormingen. De nieuwe regering, sinds november 1996 o.l.v. Victor Ciorbea, voerde op korte tijd een aantal ingrijpende structurele maatregelen door die zware lasten legden op de bevolking, maar die door haar tot nu toe als een noodzakelijk kwaad worden aanvaard. Eind maart 1998 nam premier Ciorbea ontslag wegens spanningen in de coalitie en er kwam een nieuwe regering onder leiding van Radu Vasile. Deze werd in december 1999 opgevolgd door Mugur Isarescu.

Roemenië bleef lange tijd slechts potentieel een economische en commerciële partner, maar recente evoluties op politiek en institutioneel vlak maken het land ook op die gebieden voor Vlaanderen aantrekkelijk.

Zijn geografische ligging als verste Donauland, zijn industriële en agrarische mogelijkheden en de bestaande contacten tussen de twee bevolkingen, die sinds het einde van de Ceaucescu-periode zeer intens waren geworden, maken nochtans van dit tweede grootste Oost-Europese land een belangrijke partner voor bilaterale relaties. Op termijn zal Roemenië ongetwijfeld ook binnen de Europese instellingen aan belang zal winnen.

Samenwerking met Vlaanderen

In haar beleidsbrief voor deze legislatuur heeft de Vlaamse regering Oost-Europa als een van haar geografische prioriteiten aangeduid. Het doel van dat beleid is erop gericht Vlaanderen als een volwaardige partner op de internationale scène een politieke, economische en maatschappelijke rol te laten spelen bij het consolideren van democratische hervormingen in Oost-Europa. Anderzijds is Vlaanderen, gelegen in het hart van Europa, voor Roemenië ook een geschikte opvolger van de bilaterale betrekkingen met de vroegere eenheidsstaat België, want hun relaties blijken niet meer in de

eerste plaats op het thans federale België en op de Franse Gemeenschap te zijn gericht.

In uitvoering van dat beleidsprogramma, werd op 12 juni 1997 namens beide regeringen een algemeen samenwerkingsverdrag ondertekend. Met dat algemeen akkoord bevestigen beide partijen het wederzijdse vertrouwen in hun politiek en economisch gewicht en in hun beider rol in het toekomstige Europa. Na de instemming van het Vlaams Parlement bij decreet van 7 juli 1998, werd dit verdrag bij regeringsbesluit dd. 29 september 1998 internationaal geratificeerd. Over het eerste samenwerkingsprogramma wordt sinds begin 1999 in een gemengd samengestelde commissie onderhandeld.

Vlaanderen en Roemenië kwamen bovendien in december 1997 een werkprogramma overeen dat kadert in het cultureel akkoord dat ooit door België gesloten werd (1963). Dat programma inzake onderwijs, vorming, kunst, sport, sociaal-cultureel werk, monumentenzorg en wetenschappelijk onderzoek geldt voor de periode 1998-1999.

In alle Oost-Europese landen, dus ook in Roemenië, is Vlaanderen officieel op een nadrukkelijke wijze actief d.m.v. het samenwerkingsprogramma voor Centraal- en Oost-Europa. In het kader van dat Vlaams samenwerkingsprogramma, wordt Roemenië sinds 1996 als een prioritair land beschouwd. Meer dan vijftig projecten werden er reeds sinds 1992 ondersteund voor een totaal bedrag van ca. 300 miljoen frank. Al deze acties moeten bijdragen tot het strategische doel om van dit land en andere staten in dat deel van Europa stabiele democratieën te maken.

In datzelfde kader werd Roemenië bij beslissingen dd. 29 juni 1994 en 9 juli 1996 van de Vlaamse regering ook gekozen als prioritaire partner om een overeenkomst te sluiten ter bevordering en bescherming van investeringen. In maart 1996 werd een dergelijk verdrag ondertekend door Roemenië enerzijds en de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU), anderzijds, vertegenwoordigd door de federale regering en de drie gewestregeringen in de persoon van hun gemachtigde minister. Die overeenkomst ligt ter goedkeuring voor.

Samenwerking met andere landen en met internationale organisaties

Roemenië vroeg als derde land uit Oost-Europa om toetreding tot de Europese Unie (EU) op 22 juni 1995 en als eerste land uit die regio om deelneming aan het programma "Partnerschap voor

Vrede" (1994) van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Medio 1997 waren de regering en de bevolking ontgoocheld toen zowel de NAVO als de EU Roemenië niet opnamen in het eerste lijstje van kandidaten voor toetreding.

Roemenië wil snel een NAVO-lidstaat worden ; daarom zocht het toenadering tot Hongarije en Oekraïne. Het ging niet in op het Russische voorstel om samen de veiligheid in de regio te waarborgen. Het verkiest te werken binnen het kader van de NAVO. Voor Europa is het trouwens belangrijk dat Roemenië nauw aansluit bij de NAVO, met name omwille van het behoud van goede relaties met Hongarije, maar ook voor de versterking van de zuidelijke NAVO-flank waar Griekenland en Turkije geïsoleerd liggen van de andere leden.

Aansluiting bij de samenwerking in West-Europa is voor Roemenië de hoogste prioriteit. De EU is de belangrijkste donor : in het kader van het PHARE-programma werd reeds 731 miljoen ecu besteed tussen 1990 en 1996 en wordt 330 miljoen ecu vastgelegd voor de periode 1997-1999.

Op 1 februari 1993 werd het associatieakkoord met de EU ondertekend ; het werd op 1 februari 1995 van kracht.

De evaluatie door de EU, naar aanleiding van de toetredingsaanvraag in juli 1997, bevatte o.m. de volgende opmerkingen :

- Roemenië geeft blijk van een ambitieuze politieke hervorming (b.v. de oprichting van democratische instellingen, de sociale en politieke stabiliteit, enzovoort), maar de onafhankelijkheid van het gerecht, de rechtsbescherming van burgers en kinderen laat te wensen over,

- economisch heeft het land grote vooruitgang geboekt, maar het ontbreken van recht op grondeigendom, het gebrekkig wettelijk systeem en het macro-economisch onevenwicht baart de EG-Commissie zorgen, zodat het de concurrentie- en marktisen binnen de EU nog niet kan beantwoorden met kans op slagen,

- het land kan thans evenmin voldoen aan het acquis communautaire, daarvoor moeten o.a. de financiële sector en ook de administratie worden herstructureerd.

Roemenië heeft nog geschillen met verscheidene buurstaten, maar de grootste problemen werden in snel tempo opgelost met het oog op de aanvragen tot toetreding tot EU en NAVO.

Op 16 september 1996 werd het 'basisverdrag' tussen Roemenië en Hongarije ondertekend. Het garandeert de onschendbaarheid van de grenzen en de mensenrechten van etnische minderheden, maar niet de collectieve rechten van die minderheden. Roemenië en Hongarije willen samenwerken door middel van een gemeenschappelijke financieringsbank, euregio's, de aanleg van een autoweg tussen Boekarest en Boedapest, uitwisseling van jongeren en stagiairs, enzovoort. Op 2 juni 1997 werd met Oekraïne een soortgelijk verdrag inzake goed nabuurschap en samenwerking ondertekend waarin Roemenië aanspraken op grondgebied laat vallen, de Roemeense minderheid in Oekraïne wordt beschermd en afspraken inzake veiligheid worden gemaakt. Trilaterale verdragen met Bulgarije en Griekenland, Bulgarije en Turkije, Hongarije en Kroatië en met Hongarije en Oostenrijk vormen een aanvullende bijdrage tot de stabilisering.

Roemenië beschouwt zichzelf als een stabiliserende factor in de Balkan en een bondgenoot van het Westen. Het ziet zichzelf als de spil van een stabiliteitszone (samen met Hongarije en Slovenië) tegenover het voormalige Joegoslavië.

Economische gegevens

Situatie

Sinds de Tweede Wereldoorlog was er een grote, maar onevenwichtige groei : de industriële productie en de grondstoffensector waren prioritair, doch de landbouw en de infrastructuur werden verwaarloosd. Grootschalige prestigeprojecten, zoals het Donau-Zwartezeekanaal en het presidentieel paleis, wogen op het budget. Vanaf 1977 verminderde de groei en eind 1981 was de buitenlandse schuld opgelopen tot tien miljard dollar.

In 1989 was die schuld volledig terugbetaald, door een beperking van de import, niet door het verbeteren van de competitiviteit van de export. De consumptie werd beperkt : goederen waren niet altijd in voorraad. Enorme offers werden gevraagd van de bevolking, b.v. met de rantsoenering van energie en voeding. In de periode 1991-1995 verhoogden de regeringen de import, zelfs van voedsel, en verminderden ze de export, maar de deviezenreserves raakten op en de schuldenlast steeg.

De laatste jaren is de economische situatie echter in verscheidene opzichten verbeterd : de inflatie is afgenomen, de economie kende een gestadige groei en de werkloosheid is aanzienlijk gedaald.

Op de meeste gebieden is Roemenië toch nog een van de zwakste landen in Oost-Europa. Wat stabiliteit van de munt, juridische structuur, productiviteit en infrastructuur betreft, heeft het land achterstand op alle andere Oost-Europese landen (op het vroegere Joegoslavië na).

Ook de buitenlandse *investeringen* blijven in Roemenië zeldzaam. Sinds de val van het communisme waren er voor slechts twee miljard dollar investeringen vanuit het buitenland (vgl. met Hongarije, 13 miljard dollar).

De toevloed van buitenlandse investeringen bereikte in 1996 een bescheiden hoogtepunt. In 1997 daalden de investeringen fors. Eind van dat jaar hernamen ze.

In maart 1996 kreeg Roemenië als vijfde Oost-Europese land een credit rating vanwege vier internationale credit rating agentschappen. De kredietwaardigheid van het land stijgt dus blijkbaar. Volledige convertibiliteit van de nationale munt, de leu, wordt sinds 1998 toegestaan.

De meeste investeringen komen uit Korea, de VSA, Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De EU nam in 1996 al 52 % voor haar rekening. België investeerde slechts 1,5 miljoen dollar per 1 januari 1993, 3 miljoen dollar begin 1994, en 4,9 miljoen dollar begin 1995. Het stond daarmee op de 29ste plaats. In termen van geïnvesteerd kapitaal komt België nu op de 33ste plaats (6,253 miljoen dollar in zes jaar) en qua aantal investeringen op de 22ste plaats.

Sinds 1994 is Interbrew de voornaamste Belgische investeerder in Roemenië. Met twee brouwerijen heeft Interbrew 10 % van de lokale markt verworven. In oktober 1994 waren er 77 Belgisch-Roemeense ondernemingen geregistreerd, vooral één-persoonszaken en zelfstandigen. Tractebel en Bombardier Eurorail hebben hun interesse voor Roemenië eveneens getoond.

Eind 1996 telde Roemenië 538 joint ventures met Belgische KMO's en ca. 400 miljoen frank aan Belgische investeringen. België kwam daarmee op de 20ste plaats na Nederland (4de) en Luxemburg (via Interbrew, 9de). Ook de belangstelling van de Vlaamse bedrijven is gering : wat het aantal aanvragen om marktonderzoek, adressen en inlichtingen bij de provinciale Export Vlaanderen-kantoren betreft, komt Roemenië slechts op de 43ste plaats (na de andere Oost-Europese landen, vgl. b.v. met Polen 4de, Tsjechië 7de en Slowakije 23ste).

Op het macro-economische vlak werden de volgende resultaten (in procenten) gehaald :

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
BNP	1,3	3,9	6,9	4,1	-6,6	-7,3
Industriële productie	1,3	4,6	9,4	9,9	-5,9	-
Werkloosheid	9,9	10,9	8,9	6,1	8,8	10,3
Begrotings-tekort	1,8	4,3	4,1	5,7	4,5	3,1
Inflatie	290,3	136,8	32,3	38,8	151,7	59

Inzake *buitenlandse handel* komt Roemenië niet voor op de lijst van de veertig belangrijkste partners van de BLEU. Na een periode van quasi evenwicht tussen import en export (1992-1995), is het sinds 1996 vooral de BLEU-export die sterk stijgt. Dit blijkt uit onderstaande tabellen.

*Import in de BLEU vanuit Roemenië
(in miljoen frank)*

1992	1.520
1993	1.828
1994	2.625
1995	4.514
1996	4.100
1997	5.830
1998	8.090

*Export van de BLEU naar Roemenië
(in miljoen frank)*

1992	1.982
1993	2.298
1994	2.671
1995	4.539
1996	5.870
1997	6.750
1998	8.070

De uitvoer kent recent een explosieve groei. Dit is te danken aan een gunstige wisselkoers van de leu, de vrijmaking van de handel door de EU en het opheffen van de sancties tegen klein-Joegoslavië. Toch blijft de handelsbalans negatief. De invoer steeg nog sneller dan de uitvoer, namelijk in 1995 respectievelijk met 30 % tegen 22 %.

De EU was in 1997 goed voor 56,7 % van de uitvoer van Roemenië (overwegend naar Italië en Duitsland). De invoer kwam voor 50,9 % uit de EU, wat een groei van 5 % betekende.

De federale Delcrederedienst (NDD) rangschikt Roemenië voor het kortlopend krediet in zone 2, landenklasse 3 (/5), met een maximum van 5 miljard frank per project en voor het middellang of langlopend krediet in zone 5 (/7) met maxima van 3 miljard frank algemeen en van 500 miljoen frank per project. Het land behoort als commercieel risico tot categorie C.

Roemenië beschikt nochtans over een enorm economisch potentieel.

Dat land is de tweede grootste markt van Centraal- en Oost-Europa met 23 miljoen inwoners. Enkele specifieke troeven om buitenlandse investeringen aan te trekken zijn, naast de omvang van de binnenlandse markt, de strategische ligging van het land en de uitgebreide zee- en rivierinfrastructuur. Constanza is de grootste haven aan de Zwarte Zee en sinds de voltooiing van de werken voor het Rijn-Main-Donaukanaal heeft Roemenië toegang gekregen tot nieuwe waterwegen die de Zwarte Zee met de Noordzee verbinden. Naast de talrijke arbeidskrachten met een hoge beroepsopleiding heeft het een belangrijke voorraad natuurlijke rijkdommen, een verscheiden industrieel netwerk en bieden het klimaat en de natuur kansen inzake toerisme.

Maatregelen

De structurele maatregelen die nog moeten voortgezet worden betreffen de denationalisering van de economie of de sluiting van onrendabele bedrijven en de *privatisering* van bedrijven.

In 1992 leverden privé-bedrijven reeds 40 % van de handel en 20 % van de industrie. In 1996 leverde de privé-sector 52 % van het BNP.

Met de hulp van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO) en de steun van het PHARE-programma werd in september 1996 een 'post-privatisation fund' (PPRF) opgericht om het tekort aan financiering op lange termijn en risicokapitaal voor KMO's te verhelpen.

Er zouden via het privatiseringsorgaan "SOF" (State Ownership Fund) 4.000 staatsbedrijven worden geprivatiseerd. De privatisering verliep traag, maar toch werden in 1995 reeds 80 % van de land-

bouwproductie en 44 % van de diensten voortgebracht door de privé-sector. De industriële productie kwam echter nog maar voor 14 % uit de particuliere bedrijven.

De kleine bedrijven waren grotendeels in privé handen, vooral in de landbouwsector, maar de grote industriële bedrijven bleven nog bijna alle in handen van de staat. De geplande privatisering op grote schaal kwam niet van de grond.

De privatisering zou fors worden versneld door de regering Ciorbea. Het bod op staatsbedrijven werd vereenvoudigd, er kwam een bescherming voor buitenlandse investeringen, beperkingen op de uitvoer van winsten worden afgeschaft, de kapitaalmarkt wordt geliberaliseerd, de prijzen worden vrijgegeven, enz. Het SOF kreeg de opdracht in 1997 per week 50 bedrijven te privatiseren of 2.600 over het ganse jaar. Grote verlieslatende bedrijven moesten worden geherstructureerd, tien van de grootste daarvan zouden worden gesloten en 27 geprivatiseerd.

Eind 1997 bleek het Internationaal Monetair Fonds tevreden over de snelle macro-economische stabilisering, maar minder over de structurele hervormingen. De sluiting van 17 grote verlieslatende staatsbedrijven omwille van schulden aan leveranciers en aan de verzekerings- en pensioenfondsen was nog steeds niet gerealiseerd. In oktober 1998 moest de bevoegde minister nog ontslag nemen omdat hij zijn doelstellingen niet haalde : in plaats van de toegezegde 2.700 privatiseringen werden in 1998 slechts ca. 1.300 staatsbedrijven geprivatiseerd.

Roemenië scoorde beduidend slechter dan de andere Oost-Europese landen inzake wettelijke garanties voor potentiële buitenlandse investeerders en zakenlui. Buitenlanders konden o.m. nog geen grond verwerven in Roemenië. Sinds maart 1997 is daar bij wet verandering in gekomen.

Roemenië nam ook nog steeds niet de door de EU gevraagde maatregelen t.a.v. de mededingingsregels, privatisering, vennootschapsrecht en herstructurering van de overheidsbedrijven.

De stabilisering lijkt echter te slagen en de steun van IMF en Wereldbank (WB) lijkt ook de investeerders te overtuigen, mede door de interessante binnenlandse markt en wegens de goedkope uitvoerbasis. Als gevolg van de overeenkomst met het IMF voert men een strenge monetaire en fiscale politiek om de inflatie in te tomen. De intrestvoe-

ten moesten omhoog (aanmoedigen van het sparen), en er werden progressieve belastingschalen ingevoerd (van 6 naar 45 %). De BTW werd ingevoerd, de subsidies op basisproducten afgeschaft en de belastingen aangepast. De WB kende in mei 1997 een lening van 600 miljoen dollar toe. Het IMF blijft krediet ter beschikking stellen, nadat de regering het kon overtuigen van de haalbaarheid van de doelstellingen.

In de Roemeense wetgeving werden een aantal principes van belang voor investeringen aanvaard, zoals de gelijke behandeling van buitenlandse en nationale investeerders en een vrije toegang tot bijna alle sectoren van de economie. Daarnaast bevat de wetgeving thans waarborgen voor buitenlandse eigendommen tegen nationaliseringen en onteigeningen, staat ze de repatriëring van kapitaal en winsten toe en moedigt ze de investeringen aan door middel van fiscale maatregelen. De voornaamste moeilijkheden die buitenlandse investeerders nog ervaren zijn de ingewikkelde procedures en de onzekerheid voor wat de toepassing van de wetteksten betreft.

II. SPECIFIEKE TOELICHTING BIJ DE OVEREENKOMST MET ROEMENIË

1. Ontstaan van de overeenkomst

In de bovenvermelde internationale context en wegens het moedige beleid van Roemenië op economisch gebied lijkt het voor de BLEU zinvol met dat land een dergelijke overeenkomst te sluiten.

Het onderhandelen van een nieuwe investeringsovereenkomst met Roemenië werd op federaal niveau vanaf 1992 grondig in overweging genomen. De vervanging van het vorige verdrag, ondertekend in 1978 en in werking getreden op 1 mei 1980, was noodzakelijk sinds de openstelling van het land voor de internationale zakenwereld. Bovendien heeft Roemenië reeds met Frankrijk, Denemarken, Duitsland, Italië en Spanje investeringsakkoorden gesloten, gelijkend op de overeenkomst die ter goedkeuring voorligt.

Het is om die redenen opportuun dat ook de BLEU een verdrag sluit met dat land om niet benadeeld te worden ten opzichte van de naaste concurrenten op de markt.

De nieuwe overeenkomst ter wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen werd tijdens onderhandelingsessies in januari en maart 1993

onderhandeld. Op 24 maart 1993 werd een eerste versie door de onderhandelingsdelegaties geparafeerd.

Na de grondwetsherziening in mei van dat jaar, moest de geparafeerde versie niet enkel meer aan de federale overheid, maar ook aan de Gewesten ter goedkeuring voorgelegd worden wegens de nieuwe bevoegdheidsverdeling inzake buitenlands beleid, ook op regeringsniveau. Dergelijke overeenkomsten werden hierdoor gemengde verdragen (*supra*). De Gewestregeringen hebben hun goedkeuring uitdrukkelijk verleend, wat de Vlaamse regering betreft op 27 september 1995. De preambule en de slotformule werden formeel aangepast om de deelneming van de Gewesten aan de besluitvorming tot uiting te brengen.

Hierdoor liep de ondertekening enige vertraging op (een ondertekening gepland voor februari 1994 werd uitgesteld). De overeenkomst werd dan op 4 maart 1996 in Brussel plechtig ondertekend door de vijf hiertoe gemachtigde ministers, namelijk een minister voor Roemenië en vier ministers voor de BLEU, een federale minister en drie regionale ministers.

2. Advies van de Raad van State

Op 18 maart 1999 heeft de afdeling wetgeving zijn advies verstrekt. Dit advies geeft geen aanleiding tot aanpassing van het voorontwerp van decreet.

3. Inhoud van de overeenkomst

Standaardtekst van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU)

Reeds gedurende meer dan dertig jaar sluit de BLEU overeenkomsten met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen te realiseren. Daarom hebben de leden van de BLEU een tekst goedgekeurd die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse regering die standaardtekst aanvaard.

Die zgn. BLEU-tekst bepaalt principieel dat elke verdragspartij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van een andere verdrags-

partij op zijn grondgebied toelaat (artikelen 1 en 2 van de BLEU-tekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen. De bescherming vindt men terug in de artikelen 3 tot 6.

Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie en van meest begunstigde natie. Het sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 4 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de contracterende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoire is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade ingevolge geweld.

Artikel 5 regelt de overmakingen van alle betalingen inzake investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 6 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van investeerders met deze nationaliteit, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

In artikel 8 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij werden gesloten, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze type-overeenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 9 en 11 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen inzake de interpretatie en de toepassing van deze type-overeenkomst.

Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 9 dat door een arbitrage-rechtscollege een definitieve en bindende uitspraak over het geschil wordt gedaan. Geen enkele contracterende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 11 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters wordt aangesteld. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde Staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen worden aangesteld, kan een partij zulk verzoek richten tot de Voorzitter of Ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Wat de bevordering van de investeringen betreft, kunnen nog de artikelen 7 en 10 vermeld worden, die de meest gunstige regels ervoor laten gelden. Artikel 7 bepaalt dit ten opzichte van de nationale wetgeving van de partijen en van de bestaande en toekomstige internationale of andere overeenkomsten tussen de partijen. Artikel 10 voorziet de clause van de meest begunstigde natie.

Artikel 12 stelt de investeringen die aan deze overeenkomst voorafgaan gelijk met die na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden eveneens beschermd.

Artikel 13 bepaalt de duur en de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Een termijn van tien jaar geldt, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt. De standaard-overeenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking.

Afwijkingen van de standaardtekst van de BLEU

De standaardtekst van de BLEU heeft gediend als basis voor de onderhandelingen. Al de basisprincipes van de BLEU werden goedgekeurd en in de tekst verwerkt. De afwijkingen zijn in aantal en draagwijdte zeer beperkt.

Hieronder worden de inhoudelijke verschillen met de BLEU-standaardtekst vermeld.

In artikel 1, § 2, tweede alinea wordt op verzoek van Roemenië uitdrukkelijk bepaald dat het begrip "investeringen" ook die bevat die volgens het criterium van de controle tot stand komen door tussenkomst van een investeerder van een derde staat. Deze formulering waarborgt de overeenstemming met de andere investeringsakkoorden die Roemenië reeds heeft gesloten. Zulke bepaling heeft thans weinig waarde voor de BLEU, maar schaadt haar belangen niet.

Artikel 3, § 4, b bepaalt dat deze overeenkomst zich inzake bescherming niet uitstrekt tot de voorrechten die investeerders van een derde staat genieten op grond van een overeenkomst tot vermijding van dubbele belasting of enige andere overeenkomst inzake belastingen. Dergelijke bepaling komt niet voor in de BLEU-standaardtekst en beperkt dus de draagwijdte van de voorliggende overeenkomst. Roemenië hield eraan die bepaling op te nemen. De BLEU dient dus een afzonderlijk belastingsverdrag te sluiten om zijn investeerders een fiscaal statuut te laten verwerven dat in de drie betrokken staten geldt.

In artikel 6, § 4 wordt overeengekomen dat elke verdragspartij het recht behoudt in geval van uitzonderlijke problemen met de betalingsbalans de financiële transacties billijk en bona fide te beperken, op voorwaarde dat dat verenigbaar is met het lidmaatschap van het IMF. De Roemeense partner drong aan op die bepaling die een voorbehoud uitmaakt op de verbintenis van de vrije overmaking van middelen als principe gesteld in artikel 6, §§ 1 en 3.

Artikel 10 betreffende de regeling van geschillen bepaalt dat in geval van internationale arbitrage het geschil tussen een verdragspartij en een buitenlandse investeerder wordt voorgelegd aan het internationaal Centrum voor Regeling van Investeringsgeschillen (ICSID), opgericht bij het Verdrag tot regeling van dergelijke geschillen tussen staten en onderdanen van andere staten (voor ondertekening ter beschikking gesteld in Washington, 1965). De ICSID is als enige instelling van arbitrage aangeduid ; de andere instellingen vermeld in de BLEU-tekst verdwijnen. Dit bevordert de rechtszekerheid voor de partijen betrokken in een geschil.

Artikel 13 stelt dat de overeenkomst geldt voor alle ermee conforme investeringen, gedaan hetzij voor hetzij na de inwerkingtreding ervan. In afwijking van de BLEU-standaardtekst sluit dat artikel wel de toepassing van het verdrag uit op geschillen

of rechtsgedingen die ontstaan zijn voor de inwerkingtreding van de overeenkomst.

Artikel 14 inzake de duur van de overeenkomst bepaalt dat ze gesloten wordt voor een duur van vijftien jaar in plaats van tien jaar, zoals de BLEU-tekst voorziet. De reden hiervoor is dat een aantal geplande investeringen enkel te realiseren zijn via een financiering op lange termijn.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden,*

Patrick DEWAELE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,*

Steve STEVAERT

*De Vlaamse minister van Welzijn,
Gezondheid en Gelijke Kansen,*

Mieke VOGELS

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd,
Stedelijk Beleid, Huisvesting
en Brusselse Aangelegenheden,*

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,*

Johan SAUWENS

*De Vlaamse minister van Economie,
Ruimtelijke Ordening en Media,*

Dirk VAN MECHELEN

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van Roemenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 4 maart 1996

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van Roemenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 4 maart 1996, zal volkomen uitwerking hebben.

Brussel,

*De minister-president van de Vlaamse regering,
de Vlaamse minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Wetenschap en Technologie,*

Luc VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening,

Steve STEVAERT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

Theo KELCHTERMANS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid,

Wivina DEMEESTER-DE MEYER

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting,

Leo PEETERS

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

Eddy BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

Luc MARTENS

De Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media,

Eric VAN ROMPUY

De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijkekansenbeleid,

Brigitte GROUWELS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van Roemenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 4 maart 1996, zal volkomen uitwerking hebben.

Brussel, 10 november 1999.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden,*

Patrick DEWAELE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,*

Steve STEVAERT

*De Vlaamse minister van Welzijn,
Gezondheid en Gelijke Kansen,*

Mieke VOGELS

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd,
Stedelijk Beleid, Huisvesting en
Brusselse Aangelegenheden,*

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,*

Johan SAUWENS

*De Vlaamse minister van Economie,
Ruimtelijke Ordening en Media,*

Dirk VAN MECHELEN
